

Werken in de nabijheid van de Eikenprocessierups

Inhoudsopgave

- Wat is de gewenste situatie?
- Maatregelen
- Checklist
- Toelichting op de maatregelen
- Algemeen
- Gezondheid
- Beheer

Goedgekeurd door Sociale Partners

Getoetst door Nederlandse Arbeidsinspectie

De eikenprocessierups heeft een groot aantal brandharen. De haren bevatten een giftig eiwit waarop ons lichaam heftig kan reageren. De brandharen van de rups zorgen voor vervelende klachten zoals hevige jeuk en irritatie aan je huid en ogen. De brandharen van de rups geven na contact klachten die veel lijken op een allergische reactie. Hoe vaker je in contact komt met de brandharen, des te sterker je lichaam erop reageert. De klachten verschillen per persoon. Contact kan door direct contact met rupsen en nesten of door indirect contact met brandharen via de lucht. De haartjes worden verspreid door:

- de wind (tot wel 100 meter)
- langsrijdend verkeer
- tijdens het wegzuigen van de rupsen
- wanneer er aan kleding brandharen aan blijven kleven waardoor jezelf- maar ook andere materialen besmet kunnen worden, o.a., de autostoel.

Klachten kun je dus ook krijgen als je niet direct rupsen ziet of aanraakt!

Wat is de gewenste situatie?

- ✓ Er vindt geen blootstelling plaats aan de brandharen van de eikenprocessierups.

Maatregelen

- ➔ Stem de planning van werkzaamheden af op de risico's van blootstelling.
- ➔ Geef voorlichting aan medewerkers zodat zij de eikenprocessierups (incl. nesten, restanten) kunnen herkennen en weten welke maatregelen zij kunnen treffen om blootstelling te voorkomen, brandharen te verwijderen e.d.
- ➔ Spreek met medewerkers af dat zij met de leiding overleggen als zij tijdens hun werk in aanraking (dreigen te) komen met rupsen, (oude) brandharen, spinselnesten, vervellingshuidjes, grond met rupsrestanten of met nesten uit voorgaande jaren.
- ➔ Nesten (grondnesten of in bomen) of (oude) rupsrestanten worden door een deskundig bedrijf verwijderd en tot die tijd met rust gelaten.

- Pas voorzorgsmaatregelen toe (dragen van een wegwerpoverall met capuchon, wegwerp handschoenen, oogbescherming, mondneusmasker FFP3 en makkelijk schoon te spoelen schoenen of laarzen).

Checklist

- Ben je overgevoelig voor de brandharen, bespreek dit dan met je leidinggevende.
- Vind je het werk niet verantwoord neem dan contact op met je leidinggevende.
- Zorg dat je [de eiken processierups](#) kan herkennen.
- Beoordeel eerst de plaatselijke werksituatie, let ook altijd goed op weersomstandigheden, windkracht en windrichting, vochtigheid en het aantal nesten. Check ook op eventuele nestresten.
- Draag de juiste persoonlijke beschermingsmiddelen. (wegwerphandschoenen, wegwerpoverall met capuchon, oogbescherming, een mondmasker met een P3 filter en makkelijk schoon te spoelen schoenen of laarzen).
- Neem plakband mee. Meerdere keren strippen van de huid verwijdert de brandharen.
- Laat rupsen met rust als je deze niet gaat bestrijden.
- Vermijd direct contact met rupsen, (oude) brandharen, spinselnesten en vervellingshuidjes.
- Vermijd contact met grond met rupsrestanten of met nesten uit voorgaande jaren.
- Let op de windrichting zodat de brandharen niet naar je toewaaien.
- Maai met een machine met cabine.
- Heb je voldoende schoon spoelwater bij je?
- Spuit machines na het maaien helemaal schoon voor deze de werkplaats in gaan.
- Let op waar je je auto plaatst tijdens het werk of de lunchpauze. Het filterpakket van auto's is meestal onvoldoende om brandharen tegen te houden. Beperk bij aangetaste bomen het gebruik van de ventilator. En houd de ramen van je auto dicht.

Toelichting op de maatregelen

Organisatie en voorbereiding

- Ga voorafgaand aan werkzaamheden na of er blootstellingsrisico is door de eikenprocessierups. Zie bijvoorbeeld: <https://processierups.nu/>
- Pas de werkplanning aan op basis van deze informatie: voer alleen in dringende gevallen werkzaamheden uit op plaatsen waar blootstellingsrisico is.
- Tref voorbereidingen om het blootstellingsrisico zo klein mogelijk te houden: zorg voor de juiste machines, apparaten, middelen (bijv. t.b.v. afzettingen) en persoonlijke beschermingsmiddelen.
- Spreek werkzaamheden en omstandigheden met medewerkers van tevoren goed door zodat zij weten wat hen te doen staat, welke voorzorgsmaatregelen zij moeten nemen en wanneer zij contact moeten opnemen met de leiding.

Werken met bomen, takken en het blad

- Laat in de bladperiode geen snoei- of veldwerkzaamheden uitvoeren in en nabij bomen waar zich nesten in bevinden of gedurende het bladseizoen in hebben gezeten.
- Spreek met medewerkers af dat zij hun werkomgeving eerst verkennen en goed opletten tijdens hun werkzaamheden: Bij het opruimen van afgewaaide takken of omgevallen eikenbomen kan blootstelling plaatsvinden: eerst checken op brandharen van de eikenprocessierupsen in grondnesten en oude nesten.
- Laat eerst het nest, door een gespecialiseerd bedrijf, verwijderen en ga dan pas een eikenboom kappen. Zo voorkom je verdere verspreiding van brandharen.
- Zorg dat medewerkers extra opletten bij een klimop om de stam van de eik. Oude nesten in klimop worden vaak niet gezien en kunnen voor overlast zorgen.
- Laat medewerkers bij het versnipperen van snoeihout checken of er nog nestresten aan zitten.
- Werk zoveel mogelijk machinaal bij bladruimen en zonder bladblazer. Zorg dat medewerkers niet in contact komen met de bladeren van aangetaste bomen.
- Laat medewerkers, bij het verwijderen van afzettingen om eiken met nesten, er rekening mee houden dat er haren van de rups op het lint kunnen zitten.

Foto: Andre Effink

Maaien van bermen, gazons en gras

Brandharen kunnen op gazons, gras, akkers, hooi en kuilvoer terechtkomen, waar ze lang kunnen overleven. Ook als het veel heeft geregend. Voorkom dat rupsen en nesten in de maaimachine komen waardoor brandharen weer verspreid kunnen worden. Het is niet altijd mogelijk, maar het is beter om op deze plaatsen geen gras meer te maaien. Of alleen te maaien als het gras nat is.

- Beoordeel altijd eerst de plaatselijke werksituatie, let ook altijd goed op weersomstandigheden, windkracht en windrichting, vochtigheid en het aantal nesten.
- Maai met een maaimachine met cabine. Houd ramen en deuren gesloten.
- Maai niet met een bosmaaier in een besmette zone en om aangetaste bomen (aanwezigheid van nesten). Dit om te voorkomen dat grondnesten kapot worden gemaaid en zo hun brandharen verspreiden.
- Zorg voor voldoende schoon spoelwater in de werkauto.
- Laat medewerkers de machines schoon spuiten na het maaien voor deze de loods in gaan. Draag hierbij de persoonlijke

beschermingsmiddelen.

Persoonlijke beschermingsmiddelen

Bij risico op contact met de haren van de eikenprocessierups dragen medewerkers:

- een mondneusmasker met een FFP3 filter
- wegwerphandschoenen en wegwerpoverall met capuchon
- makkelijk schoon te spoelen schoenen of laarzen
- oogbescherming

- Ga niet met besmette kleding een auto of gebouw in maar trek deze buiten uit, stop deze in een gesloten zak, wegwerpkleding apart van overige kleding

- Was de kleding die mogelijk besmet geraakt is door brandharen grondig. De brandharen zijn moeilijk uit de kleding te verwijderen. Om herhaalde blootstelling te voorkomen is verwijderen van de haren uit de kleding echter noodzakelijk. Was de kleding, wanneer je weet dat je in een besmet gebied bent geweest en je overlast van de brandharen hebt ondervonden, op 60 graden met een dubbel dosering wasmiddel.

- Was kleding die op maximaal 30/40 graden gewassen mag worden twee keer en extra spoelen. Dan worden de haartjes zachter en worden makkelijker uitgespoeld. Doe de overall en overige beschermingsmiddelen uit voorafgaand aan elke pauze uit en hervat het werk pas nadat een nieuwe overall en overige beschermingsmiddelen is aangetrokken.

- Voer wegwerpoveralls en wegwerphandschoenen op dezelfde wijze af als rupsafval, in een voorraadvat, als irriterend afval.

Na blootstelling aan brandharen:

- *Direct contact met rupsen en nesten*
- *Indirect contact met brandharen via de lucht*

- Trek kleding waarin brandharen zitten uit.
- Heb je ergens jeuk of rode plekjes? Plak daar dan plakband op de huid. Trek dan het plakband er weer af. De brandhaartjes blijven aan het plakband kleven. Meerdere keren strippen!
- Spoel de huid en ogen goed met veel lauw water. Bijvoorbeeld onder de douche.
- Ga niet krabben of wrijven! (De klachten worden daardoor erger.)
- Bij veel jeuk kan een verkoelende zalf of crème met bijvoorbeeld menthol helpen.
- Meestal verdwijnen de klachten binnen enkele dagen tot twee weken.
- Neem contact met de huisarts op als je last blijft houden van heftige (oog)klachten zoals jeuk, roodheid of zwelling.
- Zie voor meer informatie ook <https://processierups.nu/veelgestelde-vragen/wat-te-doen-bij-huidklachten/>

Meer informatie over de eikenprocessierups

Herkennen van de EPR

De rupsen zijn ruim 3 centimeter lang en hebben een grijsgrauwe kleur. In het nest verzamelen rupsen, vervellingen en uitwerpselen zich omgeven door spinsel. De nesten bevinden zich meest onder takoksels maar ook op de stam en stamvoet op de grond. De rupsen verplaatsen zich vanuit de nesten in een sliert – in processie – naar de blaadjes.

- [Stigas werknemersfolder](#)
- www.rupsen.info

Algemeen

Op de website van het Kennisplatform Processierups: www.processierups.nu, staan meer dan 137 vragen en antwoorden over allerlei aspecten van de eikenprocessierups. Verder wordt in de nieuwsberichten actuele informatie gegeven over de ei-uitkomst en ontwikkeling van de diverse ontwikkelingsstadia van de eikenprocessierups.

Gezondheid

RIVM de regionale GGD'n (www.rupsen.info) leveren kennis over de gezondheidsrisico's van de eikenprocessierups en adviseren bij gezondheidsklachten. Betrouwbare, specifieke gezondheidsinformatie staat op www.thuisarts.nl. Gezondheidscijfers eikenprocessierups overlast 2019: www.Nivel.nl

Beheer

In 2022 is een update van de [Leidraad Beheersing Eikenprocessierups](#) gepubliceerd. In de leidraad wordt naast gedetailleerde informatie over de ecologie en de gezondheidsrisico's ingegaan op: Voorkomen plaagdruk, Risicoanalyse, Monitoring, Bestrijding, Beleid en organisatie en communicatie.

Zie voor het bestrijden van de eikenprocessierups de Arbocatalogus: [Veilig bestrijden van de Eikenprocessierups](#)

Meer informatie

[Download LMRA Werken in de buurt van de eikenprocessierups als PDF](#)

LMRA – Werken in de buurt van de eikenprocessierups

Doe de LMRA

• Ben jij veilig?

- Herken je de eikenprocessierups?
- Zijn je ogen, huid en luchtwegen beschermd?
- Heb je spoelwater bij je?

• Vermijd je contact met de brandharen, spinsels en nesten?

- Laat je de wind van je af waaien?
- Laat je de nesten zoveel mogelijk met rust?
- Staat de werkbus op een slimme plek?

Alles in orde?

Veel werkplezier!

1x Nee? STOP

Los het probleem op.
Lukt dat niet?
Meld het je
leidinggevende.

Bekijk hier de
Arbocatalogus

gezond, vitaal en veilig werk.